

26 Νοεμβρίου 2022

Η κτιστή ανθρώπινη φύση του Χριστού (Αγίου Αθανασίου Κατά Αρειανών)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Εξ αφορμής των κακοδοξιών των αιρετικών οι οποίοι ισχυρίζονται ότι ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός δεν είναι γνήσιος Υιός του Θεού και κατά συνέπειαν Θεός κατά φύσιν, κατ' ουσίαν Θεός δηλαδή, αλλά κτίσμα, κι όπως λένε: «η αρχή των κτισμάτων», «το πρώτο κτίσμα» με άλλα λόγια, κι ότι έχει αρχή εν χρόνω, και ότι υπήρχε καιρός κατά τον οποίο ο Υιός δεν υπήρχε, αλλά ήταν μόνος του ο Πατήρ, μας δόθηκε η ευκαιρία να εξετάσουμε τα επιχειρήματα, τα σαθρά αυτά επιχειρήματα, τα οποία προβάλλουν και στα οποία στηρίζουν τις πλάνες που διδάσκουν, και κυρίως να δούμε με ποιο τρόπο παρερμηνεύουν ορισμένα από τα χωριά της Αγίας Γραφής, αποσιωπώντας ή παντελώς τα υπόλοιπα, και διαστρέφοντας την έννοια ορισμένων χωρίων, να προσπαθούν να πείσουν εκείνους οι οποίοι είναι αστήρικτοι στην πίστη, και να τους διαστρέφουν και να μεταστρέφουν την πίστη τους από την πίστη των Πατέρων σε μια πίστη καινούργια, σε μια πίστη εντελώς λαθεμένη, η οποία δεν οδηγεί και δεν αποσκοπεί στην σωτηρία.

Στις προηγούμενες εκπομπές μιλώντας για το θέμα αυτό, εξετάσαμε το χωρίο από το βιβλίο των Παροιμιών 8ο (η΄) κεφάλαιο και εδάφιο 22, στο οποίο ο Υιός ως Σοφία, αναφέρει τα εξής: «Κύριος έκτισέ με, αρχήν οδών Αυτού, εις έργα Αυτού». Αυτό λοιπόν, (όπως και σε προηγούμενες εκπομπές λεπτομερώς αναφέραμε), αυτό το χωρίο χρησιμοποιούν όσοι δεν αποδέχονται την Θεία φύση του Υιου και Λόγου του Θεού, και λένε ότι είναι κτίσμα.

Εξ αφορμής λοιπόν αυτού του συγκεκριμένου χωρίου, μας δόθηκε η ευκαιρία να έχουμε δύο οφέλη: το πρώτο είναι να παρουσιάσουμε ποια είναι η Ορθόδοξη, η αληθινή ερμηνεία του χωρίου αυτού, πώς η Εκκλησία μας δηλαδή ερμηνεύει το χωρίο αυτό και το εντάσσει πλήρως στα υπόλοιπα χωριά της Αγίας Γραφής αλλά και της παραδόσεως της Εκκλησίας μας, και αφετέρου να γνωρίσουμε τον τρόπο με τον οποίον οι πατέρες της Εκκλησίας Θεολογούν, δηλαδή προβάλλουν την Ορθόδοξη δογματική και επιχειρηματολογούν εναντίον των αιρετικών. Συγκεκριμένα έχουμε αναφερθεί εκτενώς στο Δεύτερο Κατά Αριανών Λόγο του Αγίου Αθανασίου, του μεγάλου αυτού Πατέρα της Εκκλησίας μας, κι από αυτόν τον λόγο θα αντλήσουμε στοιχεία και θα διαβάσουμε αποσπάσματα, σχολιάζοντάς τα και στη σημερινή εκπομπή, πάλι με το ίδιο θέμα, με το ίδιο αντικείμενο.

Είδαμε λοιπόν κατ' αρχήν, ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στο «Κύριος έκτισέ με», και στο ότι ο Υιός είναι κτίσμα. Δεν αναφέρεται πουθενά στην Αγία Γραφή ότι ο Υιός είναι δημιούργημα (κτίσμα), σε αντίθεση βεβαίως, όπως είναι φυσικό, με όλη την υπόλοιπη κτίση. Πουθενά λοιπόν δεν αναφέρεται ότι ο Υιός και Λόγος του Θεού, η Σοφία του Θεού είναι κτίσμα. Στο συγκεκριμένο λοιπόν χωρίο, λέγει ότι: «Κύριος έκτισέ με», και μάλιστα όχι απομονωμένα, αλλά σε συνάφεια με το υπόλοιπο του χωρίου, που αναφέρεται στις οδούς Αυτού, Αρχήν, μάλιστα, οδών Αυτού, εις έργα Αυτού.

Επισημαίνουμε λοιπόν για μια ακόμη φορά, ότι όταν διαβάζουμε τέτοια χωρία στην Αγία Γραφή, είναι σημαντικό να έχουμε υπόψη μας ότι ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός έχει δύο φύσεις. Η μεν πρώτη είναι η προ-ανθρώπινη, η Θεία φύση, την οποία ως Υιός και Λόγος του Θεού είχε ανέκαθεν, και εξακολουθεί να έχει, και είναι η ίδια φύσις του Θεού Πατρός, (αυτό άλλωστε υποδηλώνει και η Υιότης και η Πατρότης αντίστοιχα), και τη δεύτερη φύση την ανέλαβε (την απέκτησε) εν χρόνω, την κτιστή φύση δηλαδή, την δική μας, την ανθρώπινη, με σκοπό να την αναστήσει από τον θάνατο και να την καθαρίσει από την αμαρτία, ούτως ώστε να οδηγήσει ολόκληρο το ανθρώπινο γένος το δημιούργημά Του δηλαδή, τον άνθρωπο, στη σωτηρία. Είναι λοιπόν σημαντικό να έχουμε συνεχώς να υπ' όψη μας αυτήν την σημαντική αλήθεια όταν ακυρώσουμε τέτοιου είδους χωρία, και όταν αντιμετωπίζουμε τα διάφορα σαθρά επιχειρήματα των αιρετικών. Εκείνο που είναι

σύνηθες είναι ότι οι αιρετικοί συγχέουν άλλοτε ηθελημένα και άλλοτε εν αγνοία τους, αυτή την διάκριση των φύσεων του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, και αποδίδουν αυτό που είναι γραμμένα για την ανθρώπινη φύση, στην Θεία.

Είδαμε λοιπόν ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στο «έκτισε» και στο «γεννά», και ανάμεσα στην «αρχήν των οδών», και του «προ πάντων», όπως αναφέρεται για τον Υιό. Διότι δεν είναι δυνατόν να μένουμε και να στηριζόμαστε σε ορισμένα μόνο χωρία της Αγίας Γραφής και να ξεχνούμε ή να διαγράφουμε τα υπόλοιπα τα οποία έρχονται σε άμεση σύγκρουση με τις δογματικές μας αντιλήψεις, οι οποίες τότε δεν είναι τίποτε άλλο παρά κακοδοξίες, και αυτό ακριβώς πράττουν οι αιρετικοί. Ο Θεός λοιπόν είναι Κτίστης των ανθρώπων. Και αργότερα γίνεται και Πατήρ τους. Και γίνεται Πατήρ αργότερα, εξ αιτίας του Λόγου ο Οποίος «ενοικεί» εντός αυτών που τον έχουν δεχθεί. Υπάρχει λοιπόν αυτή η χρονική τάξις, δηλαδή ο Θεός για τους ανθρώπους πρώτα είναι Κτίστης και Δημιουργός, και στη συνέχεια μέσω του Λόγου γίνεται Πατήρ. Όσον αφορά όμως εις τον Λόγο, συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Ενώ δηλαδή ο Θεός είναι εκ φύσεως Πατήρ Αυτού, γίνεται μετά ταύτα, και Κτίστης Αυτού, και Δημιουργός. Πότε; Όταν ενδύεται ο λόγος την κτισθείσα και δημιουργηθείσα σάρκα και γίνεται άνθρωπος. Παρατηρούμε δηλαδή μια πλήρη χρονική αντιστροφή των σχέσεων, όσον αφορά τους ανθρώπους και τον Υιό. Οι άνθρωποι λοιπόν κατ' αρχήν είναι κτίσματα και στη συνέχεια γίνονται υιοί διά του Λόγου, ενώ ο Υιός είναι Υιός κατά φύσιν του Θεού Πατρός, και στη συνέχεια εξ αιτίας μας για λογαριασμό μας, γίνεται κτίσμα με την έννοια ότι κτίζεται ανθρώπινη φύση την οποία αναλαμβάνει για να σώσει. Όπως δηλαδή ακριβώς οι άνθρωποι με το να λαμβάνουν το Πνεύμα του Υιού γίνονται δι' αυτού υιοί, παιδιά, τέκνα, έτσι ο Λόγος του Θεού, όταν και Αυτός ενεδύθη την σάρκα των ανθρώπων τότε λέγεται ότι και κτίζεται και δημιουργείται. Εάν λοιπόν εμείς είμαστε εκ φύσεως υιοί, είναι φανερό ότι και Εκείνος είναι εκ φύσεως κτίσμα και δημιούργημα εξαιτίας της σάρκας, της ανθρώπινης δηλαδή φύσεως, η οποία είναι δημιούργημα και την οποία ανέλαβε. Εάν πάλι εμείς γινόμαστε εξ υιοθεσίας και κατά χάριν υιοί, είναι φανερό ότι και ο Λόγος επειδή έγινε άνθρωπος διά την προς ημάς Χάριν, γι' αυτό ακριβώς είπε: «Κύριος έκτισέ με», που αναφέρει το επίμαχο χωρίο του βιβλίου των Παροιμιών, όγδοο κεφάλαιο και στίχο είκοσι δύο.[*]

Έπειτα, επειδή με το να ενδυθεί το κτιστό, έγινε όμοιος μ' εμάς κατά την ανθρωπότητα, κατά την ανθρώπινη δηλαδή φύση, για τούτο εύλογα ονομάστηκε αδελφός μας και πρωτότοκός μας. Παρά το ότι δηλαδή έγινε άνθρωπος μετά από μας, και αδελφός μας εξαιτίας της ομοιότητας της σαρκός, όμως και κατά τούτο λέγεται και είναι πρωτότοκος ημών, επειδή με το να έχουν καταστραφεί όλοι οι άνθρωποι εξαιτίας της παραβάσεως του Αδάμ, πρώτη απ' όλες τις άλλες, σώθηκε και απελευθερώθηκε η σάρκα εκείνου, επειδή υπήρξε σώμα αυτού του Λόγου.

Υπήρξε φύσις ανθρώπινη ενωμένη με τον Λόγο. Και έτσι πλέον εμείς, με το να είμαστε σύσσωμοι, σωζόμαστε όπως ακριβώς και εκείνη η ανθρώπινη φύση, η σάρκα δηλαδή του Λόγου.

Με εκείνο λοιπόν το σώμα, γίνεται ο Κύριος και οδηγός μας στην Βασιλεία των Ουρανών, και προς τον Πατέρα Αυτού, διότι λέγει: «Εγώ είμαι η Οδός» (Ιωάννης 14/ιδ: 6). Και πάλι λέγει ότι: «εγώ είμαι η Θύρα» (Ιωάννης 10/ι: 7). Και ότι «Όλοι πρέπει να εισέλθουν δι' Εμού», (μέσω Εμού). Γι' αυτό λοιπόν λέγεται και «πρωτότοκος εκ των νεκρών», όχι διότι αυτός πέθανε πρώτος, πριν από εμάς, αλλά διότι εμείς (δηλαδή ο Αδάμ και οι απόγονοί του), είχαν προαποθάνει, αλλά διότι επειδή πήρε πάνω του το θάνατο, χάριν ημών και τον κατήργησε, αναστήθηκε αυτός πρώτος ως άνθρωπος και ανέστησε χάριν ημών την ανθρώπινη φύση στο σώμα του. Ώστε λοιπόν, επειδή εκείνος αναστήθηκε, εν συνεχεία κι εμείς μετά από Εκείνον, και εξαιτίας Εκείνου, ανιστάμεθα εκ των νεκρών.

Ο Κύριός μας λοιπόν, προηγήθηκε σ' εμάς κατά την Ανάσταση, και είναι για το ανθρώπινο γένος «η Οδός» και «η Θύρα». Εάν λοιπόν ονομάζεται και «Πρωτότοκος της κτίσεως», όπως για παράδειγμα στην προς Κολοσσαείς επιστολή, 1/α: 15, όμως δεν ονομάζεται «πρωτότοκος», σαν να εξισώνεται προς τα κτίσματα και σαν να είναι απλώς και μόνον χρονικά πρώτος προς αυτά. Γιατί πώς είναι δυνατόν αυτό, όταν βέβαια είναι αυτός και μονογενής; Αλλά εξ αιτίας της συγκατάβασης του Λόγου προς τα κτίσματα, λόγω της οποίας έχει γίνει και αδελφός πολλών. Διότι βέβαια ο μονογενής, είναι μονογενής επειδή δεν υπάρχουν άλλοι αδελφοί. Γι' αυτό λοιπόν σε κανένα σημείο των Αγίων Γραφών δεν έχει λεχθεί «Πρωτότοκος του Θεού», ούτε «κτίσμα του Θεού». Λέγονται όμως, το: «μονογενής», και «ο Υιός», και «ο Λόγος», και «η Σοφία», που αναφέρονται στον Πατέρα, και είναι γνωρίσματα Αυτού. «Εθεσάμεθα γαρ την δόξαν Αυτού, δόξαν ως Μονογενοῦς παρά Πατρός», (λέγει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης στο πρώτο κεφάλαιο του Ευαγγελίου του, στίχο 14), και: «ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αυτοῦ τὸν Μονογενῆ» (ο ίδιος Ευαγγελιστής, στην πρώτη του επιστολή, τέταρτο κεφάλαιο και στίχο 8). Πάλι στον Ψαλμό 118ο, (σύμφωνα με την αρίθμηση της μετάφρασης των Εβδομήκοντα), και στίχο 89, διαβάζουμε: «εις τὸν αἰῶνα Κύριε, ὁ Λόγος Σου διαμένει». Και πάλι στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο α/1: 1, διαβάζουμε: «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν». Και πάλι στην πρώτη προς Κορινθίους Επιστολή, 1/α: 24, λέγει ο Απόστολος Παῦλος: «Χριστός, Θεοῦ Δύναμις καὶ Θεοῦ Σοφία». Αλλά και στο κατά Ματθαίον Ευαγγέλιου 3/γ: 17, και σε άλλα σημεία, του ίδιου Ευαγγελίου και άλλων Ευαγγελίων, έχουμε την φωνή του Πατρός να λέγει: «Οὗτος ἐστὶν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός». Και από το ίδιο Ευαγγέλιο 16/ιστ: 16, έχουμε την δήλωση: «Σὺ ὁ Χριστός, ὁ Υἱός του Θεοῦ του Ζώντος». Το δε «πρωτότοκος» αναφέρεται εις την προς την κτίσιν επιδειχθείσα συγκατάβαση,

διότι αυτής της κτίσεως, ονομάστηκε «πρωτότοκος». Και το «έκτισε», (που διαβάζουμε στο βιβλίο των Παροιμιών 8/η: 22, («Κύριος έκτισέ με»), αυτό λοιπόν το «έκτισε» πάλι αναφέρεται εις την προς τα κτίσματα Χάρη, διότι χάριν αυτών κτίζεται, ενανθρώπισε, έλαβε την ανθρώπινη φύση. Είναι με άλλα λόγια ο Υιός, Μονογενής μεν, λόγω της γεννήσεως Αυτού εκ του Πατρός, όπως έχει λεχθεί, Πρωτότοκος δε, λόγω της προς τα κτίσματα συγκαταβάσεως, και της μετά των πολλών αδελφοποιήσεως. Γι' αυτό εάν αυτά τα δύο ρητά, αντίκεινται μεταξύ τους, θα μπορούσε κανείς δίκαια να πει, ότι υπερισχύει στον Λόγο, μάλλον το ιδίωμα του Μονογενούς, για το ότι δεν υπάρχει άλλος Λόγος ή άλλη Σοφία, αλλά μόνο Αυτός είναι αληθινός Υιός του Πατρός. Και μάλιστα, όπως έχει λεχθεί στα προηγούμενα, δεν έχει λεχθεί συνδεδεμένο με κάποια αιτία, αλλά ανεξάρτητα το: «Ο Μονογενής Υιός, ο Ων εις τον κόλπον του Πατρός» (Ιωάννης 1/α: 18). Το δε «Πρωτότοκος», είναι συνδεδεμένο με την αιτία της κτίσεως, την οποία ανέφερε και ο Απόστολος Παύλος όταν έλεγε: «ότι εν Αυτώ εκτίσθη τα πάντα», (δημιουργήθηκαν δηλαδή τα πάντα). Κι αν πάλι όπως διαβάζουμε στο εδάφιο που μόλις αναφέραμε, όλα τα κτίσματα «εκτίσθησαν δι' Αυτού», («εν Αυτώ εκτίσθαι τα πάντα»), είναι φανερό ότι αυτός είναι διαφορετικός από τα πάντα, απ' όλα δηλαδή τα κτίσματα, και δεν είναι κτίσμα, αλλά Κτίστης των κτισμάτων.

Δεν ονομάστηκε λοιπόν, ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός «πρωτότοκος», επειδή γεννήθηκε εκ του Πατρός, αλλά επειδή η κτίσις δημιουργήθηκε δι' Αυτού. Και όπως ακριβώς «πριν» από την δημιουργία αυτός ήταν ο Υιός διά του Οποίου έγινε η δημιουργία, έτσι και πριν ονομασθεί «πρωτότοκος όλης της κτίσεως», αυτός ήταν επίσης ο Λόγος που «ήταν εις Θεόν, κι ήταν Θεός ο Λόγος», όπως μας λέγει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης στην αρχή του Ευαγγελίου του. Αλλά επειδή κι αυτό δεν το κατανόησαν οι αιρετικοί, περιφέρονται και λένουν τα εξής: Εάν είναι πρωτότοκος όλης της κτίσεως, είναι φανερό ότι κι αυτός είναι ένας εκ της κτίσεως. Αυτό όμως είναι ανοησία. Εάν είναι καθ' ολοκληρίαν πρωτότοκος όλης της κτίσεως, άρα όλης της κτίσεως είναι διαφορετικός. Διότι δεν είπε ότι είναι πρωτότοκος των άλλων κτισμάτων, για να μη νομισθεί ότι είναι σαν ένα από τα κτίσματα, αλλά έχει γραφεί: «όλης της κτίσεως», για να δειχθεί ότι είναι διαφορετικός από την κτίση. Ο Ρουβήν για παράδειγμα, δεν ονομάστηκε πρωτότοκος όλων των τέκνων του Ιακώβ, αλλά του ιδίου του Ιακώβ και των αδελφών. Για να μη θεωρηθεί ότι είναι άλλος και δεν ανήκει στα παιδιά του Ιακώβ, όπως διαβάζουμε στο βιβλίο της Γενέσεως (λε/35: 23). Αλλά και για τον ίδιο τον Κύριο, ο Απόστολος Παύλος δεν είπε: «για να γίνει πρωτότοκος όλων», για να μη νομισθεί ότι φοράει σώμα ξένο από το δικό μας, αλλά είπε: «πρωτότοκος μεταξύ πολλών αδελφών» («εν πολλοίς αδελφοίς»), εξαιτίας της ομοιότητος της σαρκός, δηλαδή για την ανθρώπινη φύση που ανέλαβε, (Ρωμαίους 8/η: 29).

Εάν λοιπόν και ο Λόγος ήταν ένας από τα κτίσματα, θα είχε πει η Αγία Γραφή και γι' Αυτόν, ότι είναι πρωτότοκος των άλλων κτισμάτων. Τώρα όμως που οι άγιοι, οι συγγραφείς των Γραφών, λένουν ότι είναι πρωτότοκος πάσης της κτίσεως, (ολόκληρης δηλαδή της κτίσεως), αποδεικνύεται τελείως αντίθετα με αυτά που λένουν οι αιρετικοί, ότι δηλαδή είναι διαφορετικός από όλη την κτίση, και ότι δεν είναι κτίσμα ο Υιός του Θεού. Διότι εάν είναι κτίσμα, θα είναι και ο ίδιος «του εαυτού του πρωτότοκος», το οποίο είναι παράλογο και άτοπο. Πώς λοιπόν μπορεί, να είναι και πρώτος από τον εαυτό του, και δεύτερος μετά τον εαυτό του, αν ακολουθήσουμε τον συλλογισμό και την επιχειρηματολογία των αιρετικών; Έπειτα, εάν είναι κτίσμα, κι όλη η κτίσις (γιατί αυτό ακριβώς μας λέγει το εδάφιο, «πρωτότοκος πάσης της κτίσεως»), και όλη λοιπόν η κτίσις δημιουργήθηκε δι' Αυτού, και δι' Αυτού συνεστήθη, πώς μπορεί και να κτίζει την κτίση, και να είναι συγχρόνως ένα εξ αυτών τα οποία δημιουργήθηκαν δι' Αυτού και απετέλεσαν την κτίση; Επειδή δε, αυτού του είδους η επινόηση των αιρετικών φαίνεται ότι είναι εντελώς άτοπη, ελέγχονται από την αλήθεια, ότι ονομάστηκε μεν «πρωτότοκος μεταξύ πολλών αδελφών», εξ αιτίας της συγγένειας της σαρκός, ονομάστηκε δε και «πρωτότοκος εκ των νεκρών» δια το ότι η Ανάσταση των νεκρών έγινε εξ Αυτού και μετά από Αυτόν. Πρωτότοκος δε «πάσης της κτίσεως», (ολοκλήρου της κτίσεως), ονομάστηκε για τη φιλανθρωπία του Πατρός, ένεκα της οποίας όχι μόνον τα πάντα εδημιουργήθησαν διά του Λόγου αυτού, αλλά διότι και αυτή κτίση περί της οποίας ο Απόστολος είπε ότι «αναμένει με λαχτάρα την αποκάλυψη των υιών του Θεού», (Ρωμαίους 8/η: 19), αυτή λοιπόν η κτίση θα ελευθερωθεί κάποτε από τη δουλεία στη φθορά, για να εισέλθει στην ένδοξη ελευθερία των παιδιών του Θεού. («Ελευθερωθήσεται ποτε, από της δουλείας της φθοράς, εις την ελευθερίαν της δόξης των τέκνων του Θεού» όπως διαβάζουμε πάλι στην ίδια επιστολή, στην προς Ρωμαίους επιστολή του Αποστόλου Παύλου 8/η' 21).

Κατ' αυτό τον τρόπο λοιπόν, με το να ελευθερωθεί η κτίσις θα είναι και αυτής πρωτότοκος ο Κύριος, μαζί με όλους αυτούς οι οποίοι έχουν υιοθετηθεί, εις τρόπον ώστε με το να λέγεται αυτός «πρώτος», αυτά τα οποία θα ακολουθήσουν να παραμένουν συνδεδεμένα με τον Λόγο, σαν να είναι συνδεδεμένα με κάποια αρχή.

Ύστερα λοιπόν από αυτή την ανάλυση, είναι επόμενο ότι και οι ίδιοι οι ασεβείς, θα έπρεπε να ντραπούν από αυτά τα οποία λένουν για τον Κύριό μας Ιησού Χριστό, και για τον τρόπο που μεταφράζουν κι ερμηνεύουν τις έννοιες που συναντούν στα χωριά της Αγίας Γραφής. Εάν δηλαδή δεν είναι έτσι όπως προηγουμένως αναφέραμε, αλλά θελήσουν οι αιρετικοί να είναι ο Υιός του Πατρός κατά την φύση, κατά την ουσία δηλαδή, ως Υιός του Θεού να είναι κτίσμα, μεταξύ κτισμάτων πρωτότοκος όλης της κτίσεως, ας σκεφτούν ότι θα υπονοήσουν Αυτόν, ότι είναι

αδελφός και όμοιος και των αλόγων, αυτών δηλαδή που δεν έχουν λογική, και που δεν έχουν έλλογη ψυχή. Αλλά όχι μόνο αυτό, αλλά και των αψύχων, διότι και αυτά είναι μέρη και μέλη «πάσης της κτίσεως». Γι' αυτό κατ' ανάγκην και ο Πρωτότοκος, είναι πρώτος κατά τον χρόνο μόνον, κατά δε το γένος και την ομοιότητα, είναι ίδιος προς όλους. Πώς λοιπόν, όταν λένουν και αυτό, (αυτό δηλαδή που μόλις αναφέραμε), δεν υπερβαίνουν κάθε ασέβεια; Ποιος μπορεί να ανεχθεί αυτά τα πράγματα τα οποία λένουν, αλλά κι αυτούς που τα λένουν, διότι τα αλλάζουν σύμφωνα με τις επιθυμίες τους, και δεν εφαρμόζουν κάποιο κοινό μέτρο και την ίδια λογική και ίδια επιχειρηματολογία παντού, αλλά σε ότι τους συμφέρει και είναι σύμφωνο με τις κακοδοξίες τους, το ερμηνεύουν κατά τον ένα τρόπο, και ό,τι δεν είναι σύμφωνο το ερμηνεύουν κατά άλλον διαφορετικό τρόπο, έστω και αν αυτά αναφέρονται στο ίδιο πράγμα; Και πώς δεν θα τους απεχθανόταν κανείς, και μόνον διότι σκέφτονται τέτοια πράγματα, και ερμηνεύουν κατ' αυτό τον καιρό τα λόγια της Γραφής;

Σε όλους λοιπόν είναι φανερό, ότι ούτε για τον εαυτό του, σαν να είναι κτίσμα, ούτε για το ότι έχει κατά την Θεία φύση, κάποια συγγένεια προς όλη την κτίση, ονομάστηκε «Πρωτότοκος» αυτής, αλλά επειδή εξ αρχής, όταν δημιουργούσε ο Λόγος τα κτίσματα, είχε εκδηλώσει τη συγκατάβασή του προς τα δημιουργήματα, για να μπορέσουν να δημιουργηθούν. Δεν θα μπορούσαν δηλαδή τα κτίσματα να αντέξουν τη φύση Του, που είναι η ανόθευτη Πατρική λαμπρότητα, εάν λόγω της πατρικής συγκαταβάσεως δεν τα βοηθούσε και δεν τα έφερνε σε ύπαρξη με την υποστήριξή Του. Και δεύτερον, επειδή ο Λόγος εξεδήλωσε τη συγκατάβασή Του, υιοθετείται δι' Αυτού και αυτή η κτίσις, για να γίνει και αυτής «πρωτότοκος κατά πάντα», όπως έχει λεχθεί, και για το ότι κτίζει, και δια το ότι εισέρχεται σ' αυτή την οικουμένη, υπέρ πάντων. Γι' αυτό λοιπόν έχει γραφεί: «Όταν δε εισαγάγει τον Πρωτότοκον εις την οικουμένην, λέγει: Και προσκυνησάτωσαν Αυτώ πάντες άγγελοι Θεού» (Εβραίους 1/α: 6).

Ας τα ακούν αυτά οι αιρετικοί και ας φρίττουν, για τα μεγάλα ατοπήματα που πράττουν, παρερμηνεύοντας τους λόγους της Αγίας Γραφής, διαστρέφοντας τα νοήματά της και υποβιβάζοντας τον Κύριο και Δημιουργό και Υιό και Λόγο του Θεού. Διότι το να εισέλθει Εκείνος εις την οικουμένη, συνετέλεσε στο να ονομασθεί και «πρωτότοκος όλων», έτσι ώστε να είναι: του μεν Πατρός «Μονογενής Υιός», δια το ότι εξ Αυτού μόνος Αυτός εγεννήθη, της δε κτίσεως «πρωτότοκος» εξαιτίας της υιοθεσίας των πάντων. Καθώς δε, είναι πρωτότοκος μεταξύ αδελφών, και αναστήθηκε εκ των νεκρών γενόμενος έτσι «απαρχή των κεκοιμημένων» (Α' Κορινθίους 15/ιε: 20), έτσι επειδή έπρεπε να είναι πρώτος Αυτός μεταξύ όλων, διά τούτο και κτίζεται «Αρχή Οδών», όπως λέγει το επίμαχο εδάφιο των Παροιμιών, (8/η: 22), εις τρόπον ώστε, όταν ακολουθήσουμε αυτήν την

Οδό, και εισέλθουμε δι' Αυτού, ο Οποίος λέγει: «Εγώ είμαι η Οδός και η Θύρα», και με το να κοινωνήσουμε της γνώσεως του Πατρός, να ακούσουμε κι εμείς: «Μακάριοι οι άμωμοι εν Οδώ», (Ψαλμός 118:1), και «μακάριοι οι καθαροί τη καρδία ότι αυτοί τον Θεόν όψονται» (Ματθαίος 5/ε: 8). Αυτά λοιπόν σε σχέση με το χωρίο του βιβλίου των Παροιμιών: «Κύριος έκτισέ με, αρχήν Οδών Αυτού».

Απομαγνητοφώνηση από εκπομπή της Πειραιϊκής Εκκλησίας, της σειράς εκπομπών: "Ορθοδοξία και Αίρεση", του Β' Βιβλικού και των συνεργατών του.